

Datblygu Cadw Gwyliadwriaeth Amgylcheddol a'r Hinsawdd

Melissa Fallon

Gwyddonydd Epidemiolegol, Y Ganolfan Wyliaidwriaeth ar
gyfer Clefydau Trosglwyddadwy (CDSC)

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Datblygu cadw gwyliadwriaeth amgylcheddol a'r hinsawdd

Pwrpas y gwaith:

Syndromic surveillance for air quality, temperature and precipitation

- Monitro a dadansoddi traweffaith yr hinsawdd a'r amgylchedd ar iechyd er mwyn blaenoriaethu camau gweithredu a pholisi iechyd cyhoeddus

Climate Sensitive Infectious Diseases (CSIDs)

Nod y cyflwyniad:

- Sicrhau adborth ac ymgysylltu ar gamau cyntaf datblygiad drwy gyfranogiad cynulleidfa

Deall gwyliadwriaeth syndromig mewn iechyd amgylcheddol

Beth yw gwyliadwriaeth syndromig?

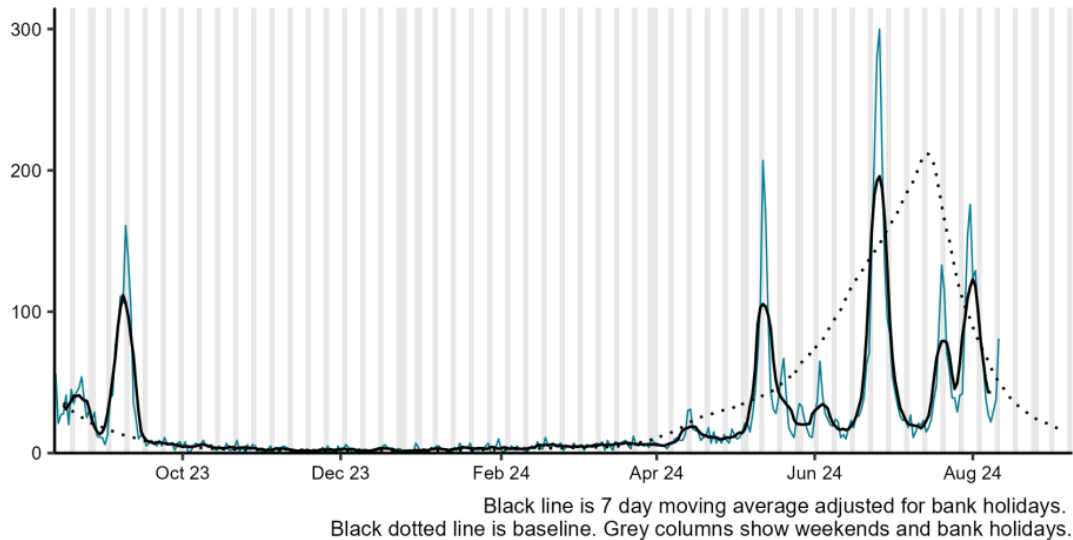
- Casglu data bron â bod yn fyw o ffynonellau megis y gwasanaethau brys neu'r cyfryngau cymdeithasol. Mae'n canolbwyntio ar symptomau yn hytrach na diagnosis sydd wedi'i gadarnhau er mwyn canfod a yw'r traweffaith ar iechyd yn gofyn am gamau gweithredu iechyd cyhoeddus.

Beth all hyn ddweud wrthym?

- Systemau rhybudd cynnar, tueddiadau iechyd tymor byr a thymor hir, creu rhagolygon.

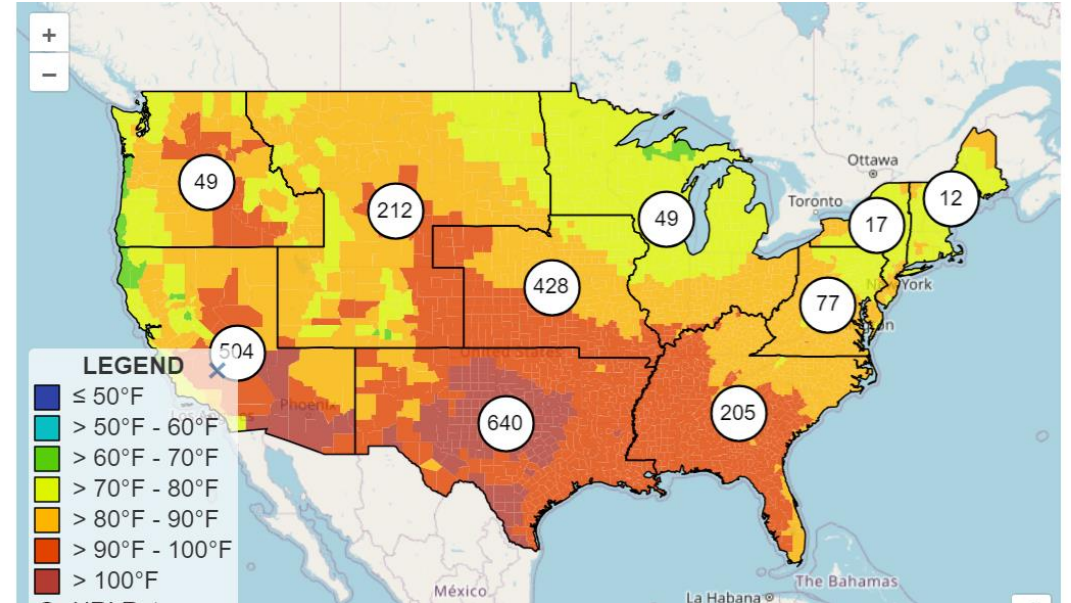
Enghreifftiau o asiantaethau iechyd eraill

NHS 111 calls: heat exposure or sunburn 13/08/2023 to 11/08/2024

UKHSA

Bwletin wythnosol er mwyn
monitro salwch sy'n
gysylltiedig â gwres

CDC

Map tymheredd dyddiol a
salwch sy'n gysylltiedig â
gwres

Ffynonellau data y gellid eu defnyddio

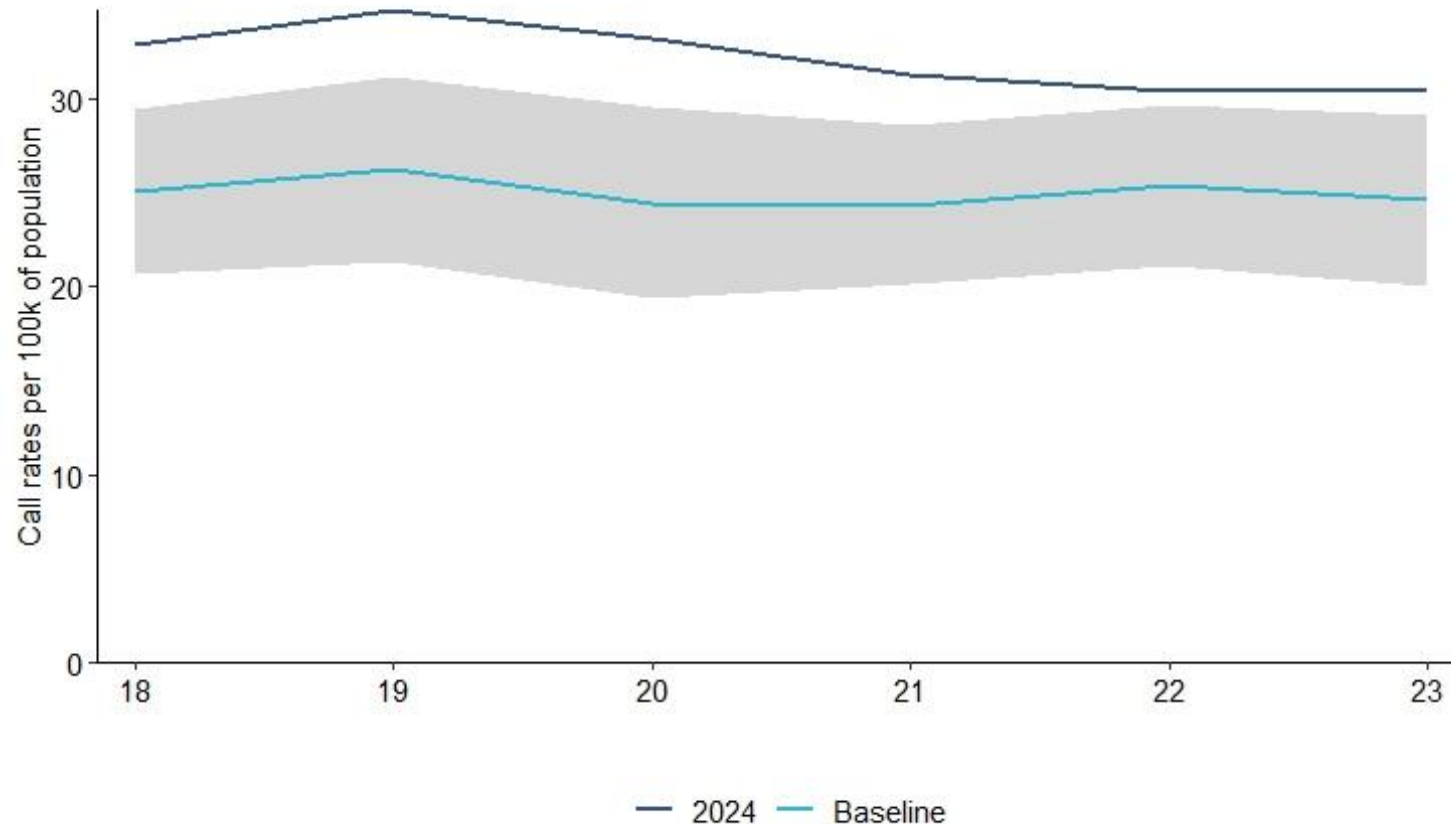
- Galwadau 111 y GIG
- Galwadau Gwasanaeth Ambiwlans 999
- Ymweliadau gan feddyg
- Ymweliadau â'r adran argyfwng

Beth sy'n gwneud dangosydd syndromig da?

- Sensitif, penodol, dibynadwy, amserol, modd ei gynyddu ar raddfa o ranbarth i genedlaethol, modd gweithredu arno.
- Mae'n bosib nad yw dangosyddion sy'n gweithio'n dda ar gyfer cadw gwyliadwriaeth ar un afiechyd yn gweithio'n dda gydag eraill.

Enghraifft o ddata galwadau Brys

999 calls, symptom breathing difficulties

- Gall gwyliadwriaeth syndromig gael ei gategoreiddio gan symptomau sy'n gysylltiedig gyda'r digwyddiad amgylcheddol e.e. ansawdd aer gwael, ymweliadau â'r adran argyfwng oherwydd anawsterau anadlu.
- Ar hyn o bryd, nid yw'n system rhybudd cynnar defnyddiol oherwydd oedi a niferoedd bychain. Wrth i ni ddysgu mwy ynghylch pa ddangosyddion, os o gwbl, sy'n sensitif, gallai ddod yn system rhybudd cynnar yn y dyfodol.

Afiechyd Heintus sy'n Sensitif i'r Amgylchedd

Uchafbwyntiau

Haint a gludir gan fector

Afiechyd Lyme, Feirws Nil y
Gorllewin, Deng, Malaria

Haint a gludir gan fwyd

Salmonella, Campylobacter,
Listeria, E. coli

Haint a gludir gan ddŵr

Vibrio, Leptospira

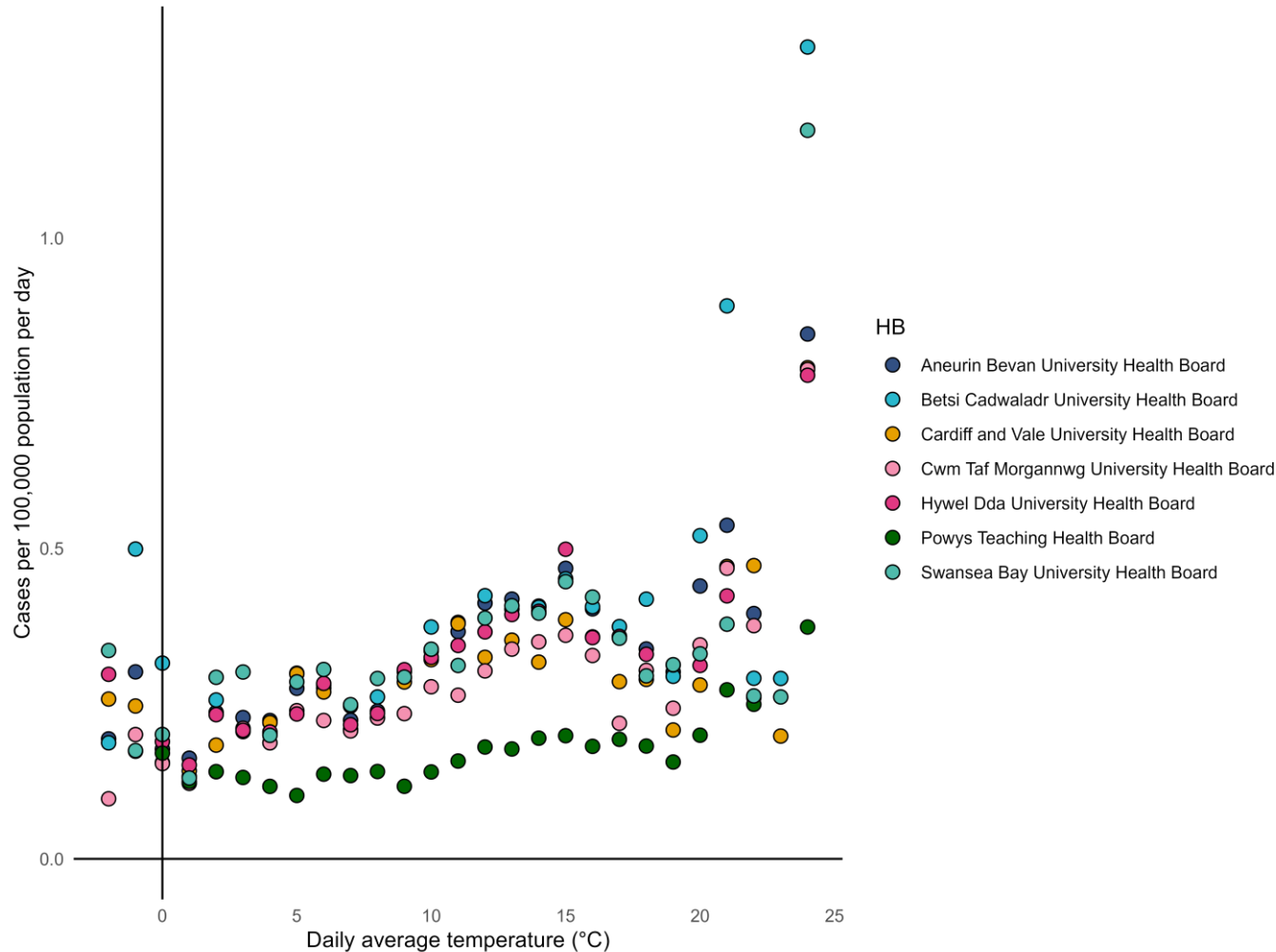

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

CSID, Gwaith yn mynd rhagddo

Cases of Campylobacter by HB and Temperature in Wales, 2019-2023

- Cyfri achosion yr afiechydon drwy dymheredd, dyddodiad a.y.y.b.
- Ennill mewnweddiad i ble, pwy a phryd.
- Mae angen rhoi ystyriaeth i ddeinameg gymhleth, achosion tymhorol ac achosiaeth anuniongyrchol. Dim data hanesyddol.
- Defnyddiol fel gaelodlin a modelu ar gyfer y dyfodol.

Sut allwn ni roi'r data ar waith?

-
- Ar gyfer beth fyddwn ni'n defnyddio'r data hwn?
 - Beth sydd ei angen arnoch nad yw gennych eisoed?
 - Sut hoffech chi iddo gael ei rannu - e.e. adroddiadau, uchafbwyntiau, dangosfyrddau, mapiau, dadansoddi a pha mor aml
 - Pa fath o fanylion e.e. daearyddiaeth, anghydraddoldebau a.y.y.b?
 - Beth arall hoffech chi ei weld?
 - Unrhyw sylwadau eraill...

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales